

Razrada #2 - Percepcija prostora

Preporučeno za uzrast 6 - 18 godina

UVOD

Proučavanje odnosa između izgleda i upotrebe određenog prostora realizovano je uz pomoć različitih sredstava vizualizacije.

Ova sredstva omogućavaju razumijevanje promjene u percepciji prostora u odnosu na promjene aktivnosti i ljudi u vremenu, kao i odnosu na različita gledišta ljudi koji u različitoj mjeri koriste prostor.

Početna tačka ove razrade je dostupnost opisnog, fotografskog materijala svakog mjesta, njegove sadašnje i upotrebe u proteklom periodu, kao i informacija o vrstama korisnika (nastalih u prethodnim vježbama istraživanja i intervjuisanja).

Ključna pitanja	Ciljevi učenja	Aktivnosti tokom učenja	Rezultati
<ul style="list-style-type: none">• Kako se određeni prostor tumači i prezentuje, u zavisnosti od načina korišćenja, vrste korisnika i vremena u kojem je korišćen?• Kako različiti ljudi opažaju isti prostor?• Kako očekivanja i potrebe ovih ljudi utiču na njihovo opažanje prostora?	<ul style="list-style-type: none">• Razviti interpretatorske sposobnosti i logičko povezivanje, uzimajući u obzir materijale i sugestije koje su prikupljene na terenu, tokom faze posmatranja.• Razviti sposobnosti za predstavljanje veza između fizičkih karakteristika prostora, načina na koji se taj prostor upotrebljava i ponašanja ljudi.• Podići svijest o višestrukim ulogama, opažanjima, vrijednostima, koje različiti korisnici mogu dodjeljivati istom prostoru i njihovim	<ul style="list-style-type: none">• Razrađivanje rezultata posmatranja: stvaranje sredstava vizuelizacije.• Konceptualizacija i prepoznavanje razlika: određivanje tema i opisivanje vrijednosti pojedinačnih prostora; sumarno zapisivanje.• Diskusije i razlozi: analiziranje i poređenje različitih mišljenja.	<ul style="list-style-type: none">• Flip knjige (knjige „pokretnih“ fotografija).• Mapa sa intervjuima.• Sumarna mapa.

	<p>promjenama tokom vremena.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Steći znanje o kategorisanju prostora na bazi kriterijuma upotrebljivosti, dostupnosti, bezbjednosti, mješovite upotrebe, funkcije i vrste korisnika. 		
--	--	--	--

OPIS:

UVOD

Zadatak se sastoji od tri glavne aktivnosti koje se odvijaju u učionici i koje su okarakterisane različitim načinima predstavljanja/metodama snimanja. Cilj ovih aktivnosti je interpretacija i organizacija rezultata fotografskog istraživanja koje je ponavljano više puta tokom dana („flip knjige“) i informacija iz intervjua vodjenih sa različitim korisnicima prostora („Prostor koji govori“), kao i upoređivanje i sumiranje rezultata („vizuelno sumiranje“). Ovo bi trebalo da bude jedna nova istraživačka faza prethodno napravljenog istraživanja. Zasniva se na karakteristikama istraživanja, upotrebi mjesta kroz vrijeme i, po mogućnosti, zvukovima sa različitih segmenata na istoj maršruti (*Aktivnosti u procesu učenja 4.2.1.1. „Korisne“ fotografije, „Strpljivo“ posmatranje*).

Za ove aktivnosti učenici/ce se dijele u grupe koje rade paralelno, tako da kreiraju komplementarne interpretacije istog prostora i na kraju razrađuju, ilustruju, zajednički diskutuju i porede rezultate.

Proces razrade može biti mnogo interesantniji, ako je primijenjen (poput faze istraživanja) za određene segmente prostora u gradu ili mjesto koje je učenicima/ama poznato (na primjer centar grada, prostor gdje se nalazi škola i tako dalje). Među kriterijumima za izbor sadržaja posebno se mogu uzeti u obzir, s jedne strane, diferencirane karakteristike individualnog prostora, a, sa druge strane, prisustvo različitih aktivnosti u pojedinačnom prostoru i javna upotreba prostora (u komercijalne svrhe, turistički, aktivnosti u slobodnom vremenu itd.), grupe povremenih korisnika (male djece, mladih ljudi, starijih, turista, stanovnika, pješaka, motociklista itd.) i vrijeme/način upotrebe (produžena ili povremena upotreba, tokom dana ili noći, sezonski itd.).

ZADATAK

AKTIVNOST 1: Filip knjige - knjige pokretnih fotografija

Šta je potrebno da uradimo?

Upotrebom odštampanih fotografija koje su napravljene na istom segmentu prostora, sa istog gledišta, više puta u toku dana, učenici/ce konstruišu alate namijenjene njihovoj viziji segmenata/sekvenci. Ove operacije se ponavljaju za sve segmente na maršruti.

Svrha predstavljanja vizuelnog sredstva je da omogući da prostor bude viđen kao „živ“, sa njegovim različitim upotrebama i ljudima kroz vrijeme i da se prepoznaju upotrebe i aktivnosti karakteristične za pojedinačna mjesta.

Kako da to uradimo?

Za svako identifikovano mjesto u oblasti grada, ili teritoriju odabranu za razradu, učenici/ce štampaju fotografije, režu ih i na njima zapisuju datum i vrijeme kad su napravljene.

Različite fotografije se grupišu u Flip knjige (po jedna knjiga za svaki segment maršrute). Poslije sređivanja fotografija sa jednog segmenta, u skladu sa redosljedom snimanja (npr. od jutra do večeri), fotografije se režu zajedno na jednoj strani (ostavljajući bijeli papir na početku). Brzi prolazak kroz knjižicu kreira efekat pokreta, sličan kinematografskoj sekvenci.

Učenici/ce zatim diskutuju rezultate, koristeći bilješke koje su vodili tokom istraživanja, o karakteristikama koje su prepoznali za svaki prostor i, na osnovu postignute usaglašenosti u odjeljenju, određuju rok za njihovo sumiranje. Naslov se pažljivo dodjeljuje za svaku Flip knjigu, piše se na prvoj strani svake brošurice i treba da odgovara temi koja karakteriše prostor, a sa ciljem prepoznavanja preovlađujućih aktivnosti, vrsta upotrebe, tipova korisnika i načina na koji su se ovi faktori pojavljivali tokom vremena.

Skup Flip knjiga doprinosi ponovnom stvaranju neke vrste tematske maršrute između mjesta koja pripadaju dijelu grada ili istraživanoj teritoriji (na primjer: javni trg sa puno ljudi u različitim dobima dana, pijačni trg pust tokom noći, itd.).

AKTIVNOST 2: Prostor koji „govori“

Šta je potrebno da uradimo?

Učenici/ce ponovo razmatraju intervjuje koji su održani na istom prostoru, različiti broj puta tokom dana, sa različitim korisnicima istog prostora (vlasnicima radnji, stanovnicima, turistima, mlađim osobama, odraslima i starijim osobama). Ova aktivnost se ponavlja za ona najznačajnija mjesta na maršruti.

Konstrukcija alata je namijenjena vizuelizaciji i, po mogućnosti, preslušavanju informacija prikupljenih od svakog dobijenog intervjuja i njihovom lociranju u prostoru, pripremanju specijalnih referenci što dozvoljava da prostor bude predstavljen kao prostor koji „govori“ glasovima različitih korisnika.

Kako da to uradimo?

Za svako mjesto na maršruti učenici/ce sumiraju i lijepe informacije prikupljene kroz intervjuje (npr. aktivnosti intervjuisanih, razloge za dolazak na to mjesto, šta im se tu dopalo a šta nije, kako se mijenjalo kroz vrijeme itd.)

Paralelno, učenici/ce crtaju mapu maršrute i prođena mjesta. Ovo može biti urađeno na različite načine, u zavisnosti od uzrasta učenika/ca i vremena koje imamo na raspolaganju. Ponovno crtanje na mapi granice mjesta na maršruti na parčetu bijelog papira u pravim proporcijama i pravilnoj orijentaciji (takođe mijenjajući skale kartografskih osnova); ili kačenjem bijelog papira na zid i projektujući snimak iz vazduha na njemu (ili mapu). Tačke i vrijeme kad su se intervjui odvijali, ime, pol i uzrast intervjuisanog se zapisuju, raspoređuju i lijepe na mapi saglasno mjestima na kojima su intervjui napravljeni.

Učenici/ce diskutuju o karakteristikama koje mogu identifikovati pojedina mjesta i određuju konsenzusom koji kratki opis je u stanju da sumira različite vrste korisnika, način na koji koriste prostor, razloge zašto dolaze, ili ne dolaze tamo.

Ovaj kratki opis se kopira (različitim bojom od onih koje su korišćene do sada), zalijepi i rasporedi na mapi kao prikaz ne samo različitih načina upotrebe zemljišta od strane različitih korisnika, već takođe i zapažanja (pozitivna i negativna) koja oni imaju o istom prostoru. Na mapi se pozicioniraju snimljeni glasovi saglasno mjestima na maršruti gdje su snimljeni.

AKTIVNOST BR. 3: Vizuelno sumiranje

Šta je potrebno da uradimo?

Poređenje rezultata jednog eksternog posmatranja (razrađenog preko pravljenja Flip knjiga) i rezultata jednog internog posmatranja (razrađivanjem preko pisanja informacija dobijenih od intervjua na mapi) ima za cilj predstavljanje različitih mjesta na maršruti i definisanje tema koje ih identifikuju.

Kako da to uradimo?

Učenici/ce raspravljaju o rezultatima. Diskusija koju vodi nastavnik/ca omogućava opis najznačajnijih karakteristika za svaki prostor. Ovi opisi se kopiraju na stikerima i zalijepi na novu mapu maršrute, koja može biti napravljena (po mogućnosti sa grupom koja je odradila aktivnost 1) saglasno metodi koja je objašnjena u aktivnosti 2. Za uštedu vremena može se upotrebljavati Guliverova mapa (Nastavne metode i nastavna sredstva: Guliverova mapa 4.1.1.3.). Na mapi su, takođe, smještene Flip knjige i značajniji rezimirani intervjui kopirani na stikerima (različita boja od prethodnih).

Korelacije: Muzička kultura, Likovna kultura, Priroda i tehnika, Tehnika i informatika, Maternji jezik i književnost, Geografija.

Potrebno vrijeme: Aktivnost 1 i 2: 2-3 sata; Aktivnost 3: 2 sata (vrijeme zavisi od uzrasta i vještina učenika/ca).

Resursi:

Tabak bijelog papira (70 x 100 cm ili 100 x 100 cm); štampač; kompjuter; po mogućnosti više audio-rekordera (ako su snimani glasovi tokom faze istraživanja); flomasteri raznih boja; stikeri raznih boja; makaze; heftalica; tehnička karta ili mapa prostora; možda jedna ranija fotografija prostora na papiru ili jpg formata slike i projektor.

Napomene:

Ove aktivnosti moraju biti razvijene poslije sistematskog istraživanja terena, kao što je Istraživanje 2 („Korisne“ fotografije, „Strpljivo“ posmatranje).

Usljed kompleksnosti nekih koncepata, preporučljivo je odabrati prostor koji je već poznat učenicima/ama i koji oni/e dnevno koriste ili prolaze kroz njega.

Preporuka je da se izabere jedna urbana cjelina, ili cjelina sa višestrukom upotrebom i raznovrsnim tipovima korisnika koji se mogu prepoznati.

Varijable:

Ako je ovaj tip obrade urađen sa učenicima/ama od 6 do 10 godina, ili ako je neophodno smanjiti predloženo vrijeme, onda obrada može biti pojednostavljena upotrebom fotografija koje je napravio/la nastavnik/ca u različitom vremenskom periodu na mjestu koje je poznato učenicima/ama (ovo dozvoljava prethodna faza fotografisanja sa učenicima/ama tokom istraživanja na terenu).

U svakom slučaju, preporučuje se da se sa učenicima/ama obavi preliminarni pregled, u toku kojeg se bilježe zapažanja o ljudima i aktivnostima prisutnim na različitim mjestima koje su pokrivene maršrutom (zbog ovoga se onda može izbjeći faza intervjuisanja iako ona omogućava direktni kontakt sa različitim gledištima).

Ako je ovaj tip razrade urađen sa starijim učenicima/ama, umjesto aktivnosti 1 (Flip knjige) film sa zvučnim zapisom može biti produkovan preko kompjutera. Zvučni zapis može biti muzika ili zvukovi zabilježeni na jednom prostoru.

Znanja koja se prethodno zahtijevaju od učenika/ca:

Učenik/ca treba da:

- završi istraživanje na terenu (posmatranje korisnika i upotreba različitih prostora);
- posjeduje odrađene intervju i fotografije istih prostora u različito doba dana;
- ima osnovno poznavanje crtanja i crtanja mapa;
- ima osnovno znanje o kartografskom predstavljanju;
- koristi kompjuter (opcionarno).

Očekivanja od učenja:

- Razviti sposobnost grafičkog predstavljanja prostora (na različitim nivoima detaljnosti u zavisnosti od uzrasta učenika/ca).
- Razviti sposobnosti sažetog izlaganja.
- Razviti sposobnosti za diskusiju i rad sa drugima.

Reference:

Za „film na papiru“ i „prostore koji govore“ pogledati:

- K. Lynch, *Managing the sense of a region*, MIT Press, Cambridge 1976.

- D. Appleyard, M. Lintell, „The environmental quality of city streets: the residents' viewpoint“, *Journal of the American Institute of Planners*, n. 2, march 1972.

Domaći zadaci:

Domaći zadatak koji se odnosi na ove aktivnosti mogao bi da izgleda ovako:

Razvijanje kompozicije. Ako se radi sa mlađim učenicima/ama, kompozicija se može baviti pričom dana jednog od intervjuisanih (dajte djeci različite intervju) ili učenikovog/cinog dana i fokusirana na mjesto u gradu kroz koje su prošli, urađene aktivnosti, razloge zašto su prolazili ili nijesu prolazili kroz dati prostor, i tako dalje (mogu da iskoriste odlazak od kuće ujutru i njihov povratak naveče kao vremenski razmak).

Da nacrtaju kompletiranu maršrutu (koju su nacrtali učenici/ce ili su je dobili od nastavnika/ce), izdvajajući na mapi mjesta i aktivnosti koje su obavljene, itd.

Za starije učenike/ce: da naprave video jednog prostora koji im se naročito dopada ili ga često posjećuju.

Zapažanje nastavnika/ce: